

Vi kvinnor

I DEMOKRATISKT VÄRLDSFÖRBUND

Nr **1**

LÄS i detta nummer:

Vår samarbetslinje

Bra reformförslag

Det moderna köket — teknikkens triumf?

Bland vänner i Australien

Ungdom är livets härliga vartid...

De levande och de döda från Marcinelle

Behöver vi fortfarande en »herre i huset»?

Noveller, böcker, barnsidor mat m. m.

OMSLAGSBILDEN:

Vintersöndag vid Djurgårdsbrunn

Årg. 9 - 1957 - 50 öre

Dr ADA NILSSON:

Vår samarbetslinje

Drygt två månader har förflutit sen en storm blåste upp som skakat vår arma värld. Gång efter annan under denna korta tid har krigsfaran blossat upp, och mänskioöden har kastats omkring som vrakspillror på ett upprört hav.

Det är icke underligt om mänskiskor har gripits av krigspsykos och att hatfulla ord och uttalanden som hagelskurar farit över jorden.

Men lyckligtvis har olika uppfattningar gjort sig gällande. Frånsett först och främst FN, som lyckats hålla samman sin organisation och genom sina åtgärder stilla vägorna — i motsats till Nationernas förbund som brast inför andra världskrigets utbrott — må här anföras ett par oss närmkommande uttalanden:

Svenska Kvinnors Vänsterförbunds arbetsutskott säger som vi vet bl. a.:

Vårt SKV är först och sist en organisation för samarbete. — Denna vår huvudlinje måste vi hålla i alla svåra tider. — Vi måste samarbeta med alla åsiktsriktningar på denna vår jord om vi vill göra allvar av satsen: förhandlingar i stället för krig.

Tre nordiska fredsarbetare, samtliga Stalinpristagare, sände den 6 december till Sovjetunionens regering följande telegram:

Arbetet för fredlig samlevnad mellan länderna kan bedrivas med framgång endast om man samtidigt strävar att lösa konflikter inom länder utan våld. Vi ber Er därför att låta sovjettrupperna snarast lämna Ungern och att använda Ert stora inflytande till förmån för en fredlig lösning av krisen där. Detta steg bort från våldets väg kommer att ge andra stater ett föredöme och mänskligheten framtids hopp.

*Andrea Andreen Ragnar Forbech
Felix Iversen.*

Dessa tvenne uttalanden går båda i samma riktning, det sistnämnda tar blott ytterligare ett steg.

SKV:s ordförande, doktor Andreen, följer härvidlag en gammal samarbetslinje. Då Svenska Kvinnors Vänsterförbund grundades 1914, under namn av Frisinnade Kvinnor.

var det inför den krigspsykos som drog fram över vår då tämligen trånga värld. Alltifrån begynnelsen var ett av föreningens huvudintressen arbetet för krigens avskaffande — vare sig på »den långa vägen», dvs. genom ett Nationernas Förbund, eller på radikalpacifisternas »korta väg», som betydde avsvärjande av varje krigsvåld. För denna sistnämnda riktning gick Elin Wägner och Andrea Andreen i spetsen, medan de gamla beprövade fredskämparna Emilia Bromée och Anna Bugge-Wicksell hävdade »den långa linjen». Föreningens majoritet följde den radikala linjen men sökte ständigt samarbete med den andra, liksom med olika fredsarbetande grupper eller föreningar.

I större sammanhang fortsatte detta då Frisinnade Kvinnor som Svenska Kvinnors Vänsterförbund år 1931 inledde samverkan först med socialdemokratiska kvinnor och några år senare med de kommunistiska. Man har sålunda följt en rak samarbetslinje. Den har slutligen fört oss in i en världsomfattande rörelse då vår förening 1946 anslöt sig till Kvinnornas Demokratiska Världsförbund.

Icke minst i en tid som denna, då blodiga sprickor slår upp mellan folken och inom folken, känns det som en oersättlig förmån att få tillhöra en organisation vilken bär tvärs över alla sprickor, gamla eller nya, blodiga eller hatfyllda. Så får vi vara en del av det mänskliga förbund som kan och skall komma krigspolitiken på skam.

JOE WALLACE (Kanada):

Det är hög tid

Låt oss använda våra händer till något nyttigt och med all vår kunnighet och kraft göra detta land som vi älskar till ett folkets paradiset där alla får del i och glädje av fabriker och lantgårdar: Bröder, det är hög tid för våra hjärtans revolt och dags att lägga bort våra vapen.

Låt oss använda våra händer till ömhet till att stryka en flickas hår

till att lyfta ett barn till skuldran till att lätta en gammal mans börda. Alltför länge har vi ödslat vår styrka på krig och på fruktan för krig. Bröder, det är hög tid för våra hjärtans revolt och dags att lägga bort våra vapen.

Låt oss använda våra händer till skönhet så att var och en av oss av glöd som vi förr ej förstod skall känna skapelsens tändande eld att vi må växa till i godhet värdig vårt lands ljuvlighet. Bröder, det är hög tid för våra hjärtans revolt och dags att lägga bort våra vapen.

Fritt översatt från engelskan av Maja Bolling.

BRA REFORMFÖRSLAG

beträffande samhällets stöd till barnfamiljerna

Ordet **utredning** har länge haft dålig klang. Man talar om »utredningskvaren» som mal i det oändliga, om hur goda idéer och förslag begravs i utredningar som pågår i årtionden (eller kanske inte alls »pågår», bara finns där på papperet?).

Ett lysande undantag utgör i så fall de kommittéer som sorterar under statsrådet Ulla Lindström. I augusti 1954 tillsatte hon en utredning med uppgift att företa en inventering av de familjepolitiska åtgärderna. Ett år senare, i början av september 1955, förelåg redan betänkandet och diskuterades sedan livligt under förra vintern och våren, bl. a. i kvinnoorganisationerna. På grundval av de slutsatser denna utredning kom till, tillsatte statsrådet Lindström i mars 1956 en ny kommitté, den s. k. **familjeberedningen**, med uppdrag att komma med förslag och kostnadsberäkna olika familjestödjande åtgärder, klarlägga de administrativa problem som aktualiserats genom utredningen och av remissinstanserna o. s. v. Och ett halvår senare kom beredningen med åtta promemorior i följd. Det är verkligen raskt marscherat och vårriksdagen bör kunna ta ställning till en rad goda konkreta förslag i syfte att förbättra barnfamiljernas läge.

Det är omöjligt att i en kort artikel gå närmare in på alla de förslag som familjeberedningen kommit med, vi får nöja oss med att här i korthet referera några och sedan återkomma i nästa nummer.

De allmänna barnbidragen

Där har vi först förslaget om att de **allmänna barnbidragen** skall höjas från 290 till 432 kr per år, förslagsvis från 1 juli detta år. Det skulle enligt utredningen innebära kompensation för den minskning av barnbidragets realvärde som ägt rum sedan beslutet om dess införande fattades på sommaren 1947 och till våren 1956. (Sedan våren 1956 har emellertid ytterligare pris-

stegringar ägt rum, så att full kompensation för realvärdeminskningen skulle den föreslagna höjningen inte innebära.) Trots detta har naturligtvis barnfamiljerna emotsett den med glädje — ända tills beskedet kom att det förslag regeringen förelägger riksdagen stannar vid 400 kr, alltså 32 kr lägre än familjeberedningens förslag! Skall man våga hoppas att riksdagen visar sig mera förstående för barnfamiljernas problem och för den betydelse barnbidraget har för dem?

Någon differentiering i form av högre barnbidrag vid högre barnantal har familjeberedningen inte velat förorda; ytterligare hjälp åt de stora barnfamiljerna och ensamstående försörjare bör kunna ges i andra former, framhåller den. Likaså går den emot det förslag en del remissinstanser, bl. a. SKV, framförde om att ungdomar som ännu icke avslutat sin utbildning bör vara berättigade till barnbidrag upp till 18 år. Den frågan går naturligtvis att ordna på annat sätt: genom stipendier, lärlingslöner o. s. v., och i sin promemoria om **statlig studiehjälp** är beredningen också inne på tanken att generella grundstipendier — till samma belopp som barnbidraget — utan behovsprövning skulle utgå till alla i åldern 16—18 år, som fortsätter sin utbildning.

Allvarligare är att beredningen, med hänvisning till att det ligger utanför ramen för dess uppdrag, avstår från att föreslå indexreglering av de allmänna barnbidragen. Flera remissinstanser, bland dem SKV, det socialdemokratiska ungdomsförbundet och Svenska landsbygdens ungdomsförbund, föreslog med tanke på den värdeminskning barnbidraget undergått, att det bör indexregleras precis som fallet är med folkpensionerna. Något sådant förslag kommer beredningen som sagt inte med, men ger några synpunkter på hur det skulle kunna ordnas utan att barnavårdsnämnderna, som sköter utbetalningen, skulle belastas med alltför krävande merarbete.

En rejäl höjning av barnbidragen är vad barnfamiljerna hoppats på och som de fick löfte om i valrörelsen.

Bl. a. en ordentligt tilltagen marginal, förslagsvis 10 indexenheter, innan barnbidragen justeras uppåt samt att justering skall kunna ske högst en gång om året.

Värdegaranti för de särskilda barnbidragen?

I fråga om de **särskilda barnbidragen**, som främst utgår till änkors och invaliders barn samt till föräldralösa barn, föreslår beredningen däremot indexreglering i sin promemoria om **stöd åt ofullständiga familjer**. Blir det förslaget lag bör det kunna bli ett stöd åt kravet på att även de allmänna barnbidragens värde skall säkerställas genom indexreglering.

Bland förslagen som syftar till stöd åt de ofullständiga familjerna (det är ju framför allt ensamstående mödrar och deras barn) bör nämnas förslaget om att **inkomstprövningen** ifråga om de särskilda barnbidragen slopas eller, om detta ej bifalles, att den avdragsfria bruttoinkomsten höjes från nuvarande 2.400 kr om året till 7.000 kr vid ett barn och ytterligare med 500 kr för varje barn utöver ett. Enligt de beräkningar beredningen gjort

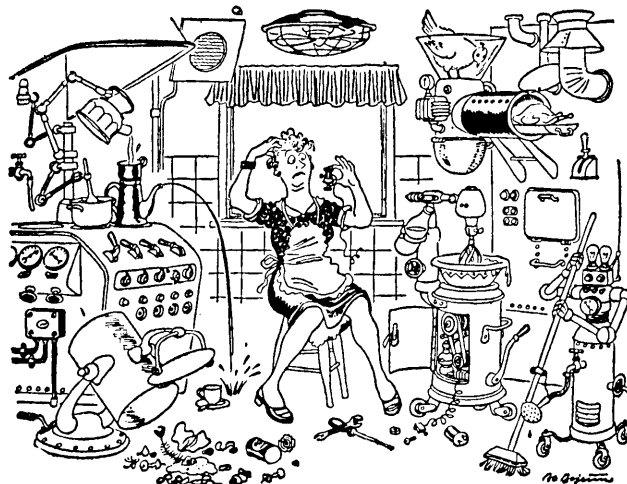
skulle samhällets utgifter bli c:a 7 miljoner kronor högre om man helt slopar behovsprövningen än den skulle bli om man förfore enligt alternativ 2. Här har då inräknats de kostnader det medför om beredningens förslag om att även änklings barn och vissa kvinnliga folkpensionärers barn, som tidigare ej varit berättigade till särskilda barnbidrag, bifalles. Nog måste alternativ 1 — inkomstprövningens fullständiga slopande — vara att föredraga, både med hänsyn till omsorgen om den kategori barn det här gäller och med tanke på det enklare administrativa förfarande som det utan tvivel skulle innebära.

Underhållsbidragen bör höjas

Vidare säger beredningen att »åtskilliga löpande underhållsbidrag för barn är bestämda till belopp som är orimligt låga i förhållande till de verkliga kostnaderna för barns vård och konsumtion» och föreslår därför en ny generell höjning av familjerättsliga underhållsbidrag, alltså sådana bidrag som betalas av fäder till utomäktenskapliga barn eller barn i tidigare äktenskap. I överensstämmelse med detta föreslås att **bidragsförskotten** skall utgå med ett enhetligt belopp till alla som är berättigade till dem och att i de fall barnafadern frivilligt betalar men bidraget är lägre än det maximala bidragsförskottet, så skall samhället svara för **fyllnadsbidrag**, så att barnet får samma belopp som de som har helt bidragsförskott.

För närvarande utgår bidragsförskott med högst 600 kr om året och detsamma gäller de särskilda barnbidragen. Beredningen anför att det är motiverat med en väsentlig höjning av maximibeloppen för båda dessa bidragsformer, men avstår från att uppges någon bestämd summa som önskvärd, under hänvisning till att den med hänsyn till sambandet mellan de särskilda barnbidragen och folkpensionerna inte vill föregripa allmänna pensionsberedningens pågående arbete. Det är skada — frågan om att beloppen är så pass tilltagna att dessa bidragsformer kan utgöra en verklig ekonomisk hjälp för vederbörande är så väsentlig att ett konkret förslag borde framlagts.

Bland viktiga och bra förslag till stöd åt de ofullständiga familjerna, som beredningen kommer med, kan också nämnas att de statliga bostads-

»Elektriker sökes för lätt hushållsarbete i medelstort hushåll. Endast person med god utbildning och förmåga att sätta sig in i komplicerade installationer göra sig besvär. God lön och liten fritid.»

Det moderna köket – teknikens triumf?

En uppmärksam utställning över moderna köksinredningar har hållits i Köpenhamn och en husmor passade på att i vårt danska systerorgan »Vi Kvinder» ge luft åt sina reflektioner om reklam och verklighet. Det är inte bara i Danmark det ges anledning till besvikelse över dyra tekniska hjälpmedel som inte håller vad reklamen lovar.

Den stora köksmässan i Forum är avslutad. Den var ett uppbåd av allt det nyaste som kan underlätta arbetet på landets största arbetsplats: husmörarnas kök. Modellköken formligen kappades om de senaste raffinemangen i stål, nickel och förkromat, råglas och teak, i inbyggda tvättmaskiner, elektriska spisar med termostater och ugsnfönster och bländande vita kylskåp.

Och alla härligheterna kan fås på avbetalning mot ett litet månatligt avdrag. Däremot var det sparsamt med upplysningar om den verkliga köpesumman, men man vill väl inte i

onödan skrämma kunderna med för höga siffror. Försäljningsteknik och allt det där.

Och hur fungerar så dessa underverk av maskiner?

Där demonstrerades med flinka händer och rappa tungor och man fick ett bestämt intryck av att allt fungerar utan störningar och praktiskt talat gratis genom en hel människoålder.

Jag kikar litet på kylskåpen, som blivit lite mera strömlinjeformade än det jag köpte för några år sedan hos en ansedd firma. Ack ja. Mitt är inte skinande vitt längre, i dag är det närmast vad vi en gång kallade ecru-färgat. Men ännu värre är det att skåpet, som ursprungligen var ljudlöst och med en strömförbrukning på högst 10 öre dygnet (enligt vad man försäkrade mig), ganska snart drabbades av olika astmatiska besvärigheter, som gjorde det nödvändigt med ständiga och allt annat än billiga reparationer. Nyligen infann sig firmans chefsmekaniker i egen hög person och han förklarade efter en grundlig undersökning att det enda råd han kunde ge var att jag skulle sälja skåpet till högsta möjliga pris och köpa ett nytt. »För i dag tillverkar vi det fullkomligt idealiska kylskåpet, som ni inte får något trubbel med, det är med garanti.»

(Forts. å sid. 17)

rabatterna föreslås böra gälla också ensamstående med ett barn. F. n. kan familjebostadsbidrag utgå endast till familjer — eller ensamstående — med minst två hemmavarande barn under 16 år. Förslaget om att ge de ensamstående mödrarna — det är ju dem det framför allt gäller — ekono-

misk hjälp att hålla sig och sitt barn med en hygglig bostad, måste hälsas med glädje.

I nästa nummer återkommer vi med en redogörelse över andra av beredningen framlagda förslag, som alla syftar till att förbättra barnfamiljernas ekonomiska villkor.

Bland vänner i Australien

Av Andrea Andreen

Den 30 oktober for jag till KDV:s byråmöte i Rom. Sekretariatet hade skickat mig en biljett Sydney tur och retur i hopp om att jag skulle kunna representera KDV vid UAW:s första nationella konferens. I Rom fick jag — tack vare ingripande från Australiens Labour Party — det visum man vägrat mig i Stockholm. Och natten till den 5 november flög jag till Australien via Karachi, Bombay, Colombo, Singapore och Darwin. Tidigt på morgonen den 8 november var jag framme i Sydney — för sent för att vara med om att öppna konferensen men det gjorde inte så mycket.

*

UNION OF AUSTRALIAN WOMEN är vår systerförening där borta. Den har inemot 2.000 medlemmar och har funnits i några av Australiens sju stater i sex år. På denna första nationella konferens skulle man bland annat diskutera ett stadgeförslag och välja centralstyrelse. Det har sina svårigheter att bilda en nationell förening i ett land som är nästan lika stort som USA fastän folkmängden inte ännu nått upp till tio miljoner. Av de 200 delegaterna kom 39 från Queensland och de hade rest i genomsnitt 36 timmar på tåg. Pengar hade de skaffat genom en sorts hemslöjd som just nu är mycket populär: man tillverkar blommor av plast och skumgummi, även icke medlemmar hjälper till med detta. Från västra Australien kom tre personer, de hade rest fyra dygn utan sovvagn, i alla fall kostade varje biljett omkring 460 kronor.

Jag kände mig hemmastadd från början på UAW:s konferens, där var många unga aktiva medlemmar precis som i SKV. Diskussionerna var kanske ännu livligare än hos oss. Samma erfarenhet gjorde jag i andra församlingar — inga hämningar, en mängd talare i diskussionen, en mängd frågor, det var roligt att få så bra kontakt med sina åhörare.

Konferensen varade fyra dagar. Man hade uppe till behandling såväl freds-

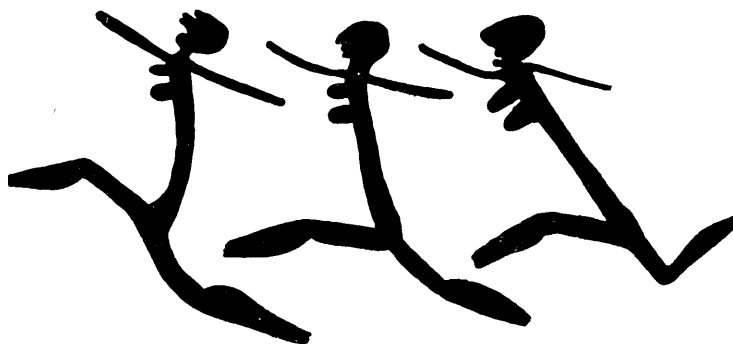
frågan som kvinnornas lönefråga och barnens hälsovård. Dessutom hade man ett rikt underhållningsprogram. En båtfärd runt en del av hamnen avslutades med en lunch i botaniska trädgården. Sydneys hamn är förmodligen den vackraste i världen — många havsvikar med branta klippstränder, på höjderna eukalyptusskogar, där de fått vara kvar förstås, alldeles för många hade huggits ned för att ge plats åt enfamiljshus tätt, tätt. Nedanför klipporna låg långa vita sandstränder med underbara badmöjligheter, fastän man fick se upp med bränningarna och i viss mån med hajar. Avslutningskvällens program var festligt, ungefär som SKV:s sista förbunds- möte men i mindre skala. Då föreställdes man för en rad fackförenings- ledare; samarbetet med fackföreningarna var mer utvecklat än hos oss. Hustrurna till hamnarbetare, till sjö- män, till gruvarbetare m. fl. hade egna kommittéer och de var ibland anslutna till UAW. Sekreteraren för hotell- och restaurangarbetarnas fackförening var en kvinna och hörde till UAW:s medlemmar.

I Australien finns några gamla kvinnor som gjort en märklig pionjärgärning och som fortfarande är aktiva och orädda. Den främsta bland dem, Henrietta Greville, är nu 95 år. UAW är stolt över att hon var med bland dess

grundare. I 65 år har hon kämpat för arbetarna, för kvinnorna. År 1894 vägrades hon medlemskap i arbetarpartiet eftersom kvinnor inte hade rösträtt. Då kämpade hon för den och kvinnorna fick rösträtt redan 1901. Just nu intresserar hon sig särskilt för pensionärernas problem. Och så för freden: på sin 90-årsdag sade hon: »Det är freden jag lever för». Fortfarande är hon en sällsynt god talare, klar och varm; hon öppnade konferensen, hon talade i diskussionen och till den utländska gästen, hon hyllades med stor värme.

Edna Hutchesson som är den australiska medlemmen av den internationella mödrakommittén tog mig med till en annan framstående dam, Gertrud Melville, 73 år. Hon tillhör arbetarpartiet och är medlem av staten Nya Sydwaless lagstiftande församling — den enda kvinnan. Hon har undertecknat mödrakommitténs deklaration och samlat 32 namn bland kvinnor tillhörande partiet under deklarationen.

I Melbourne träffade jag sedan flera ledande kvinnor tillhörande arbetarpartiet (socialdemokraterna). En av dem, Mrs. Blackburn, har under två år varit medlem av det federala parlamentets andra kammare. Under alla år har det bara varit två kvinnor där, f. n. ingen. I senaten finns det fyra eller fem kvinnor. Det är svårt att

AV AUSTRALIENS FÄRGADE URINNEVÄNARE finns i dag endast ca 50.000 kvar som är helt renrasiga. Men mycket finns ännu som minner om detta folks stora konstnärliga begåvning. Bilden här återger ett avsnitt av en grottmålning från förhistorisk tid: springande kvinnor.

säga varför kvinnorna i Australien har så ringa del i det offentliga livet trots att de var de näst första i världen (Nya Zeeland först) som fick rösträtt. Det beror i alla fall inte på bristande intresse och förmåga. Troligen är själva valsystemet och indelningen i stater en extra svårighet. Säkert är att man hade starkt gehör i Australien när man talade om vikten av att arbeta för ökad kvinnorepresentation i alla församlingar.

Mrs. Blackburn är ordförande i Melbourne's avdelning av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet. På hennes inbjudan talade jag vid deras månadsmöte och berättade från Birminghamkongressen i somras. Också där var det livlig diskussion och stort intresse för samarbete med UAW.

Queenslands huvudstad, Brisbane, ligger så långt norrut att där redan var mycket varmt fastän sommaren bara var i sin början. Där talade jag i en lokal tillhörig »Vita Bandet» och träffade flera pacifister. En av dem sade i sitt tack till mig att hon hört mitt namn första gången 1935 i samband med den såvitt hon visste första namninsamlingen mot kriget. Tydligt syftade hon på »kvinnornas vapenlösa uppror mot kriget», då vi, inspirerade av Elin Wägnér, samlade 20.000 namn och framlämnade vår vädjan till Benes som var president vid Nationernas förbunds generalförsamling. Det är förresten en ganska trevlig sed i Australien att ordföranden vid ett möte kallar fram någon ur församlingen för att tacka föredragshållaren.

I Adelaide slutligen, Edna Hutchessons hemstad, talade jag på inbjudan av en rent pacifistisk organisation, THE PEACE PLEDGE UNION, till stor del ett auditorium av män och med en präst som mötesordförande. Nästa dag hade UAW tillsammans med IKFF en lunch för ett 40-tal damer och ett antal småbarn. Hemhjälp är om möjligt mer okänt i Australien än i Sverige.

Alla dessa färder skedde per flyg annars hade det ju varit omöjligt på 14 dagar. På något sätt hade UAW:s duktiga medlemmar skaffat så mycket pengar. Överallt bodde jag hos medlemmar i förbundet.

Ett av skälen till att det finns mera ansatser till samarbete mellan UAW och andra kvinnoorganisationer än vi har i Sverige är kvinnornas lönefråga. Det är ett så stort problem att det i flera stater bildats »likalönekommitteer» där ett antal kvinnoorganisatio-

ner och fackföreningar är med. I Australien införde man på sin tid ett behovslönesystem, »basic wage». Det är nu mer eller mindre övergivet men kvar står en benägenhet att ge kvinnor ungefär 75 procent av mäns löner. Och detta gäller inte bara inom industrin utan i statstjänst. Alla kvinnliga lärare t. ex. har lägre lön än manliga.

Det enda undantaget är universiteten som har sin egen budget.

Jag skulle gärna ha velat säga några ord också om Australiens infödingsproblem som är både illa skött och svårslösligt men då blir detta alldeles för långt. Bengt Danielsons nyutkomna bok »Bumerang» ger en god bild av frågans läge.

VAGGVISA

Vyssa lull, vyssa lull
nu far månen omkull
till en vagga av gull.
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Och stjärnorna små
omkring månvaggan stå
och sjunger som så:
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Och nattvinden far
över stjärnhimlen klar.
Allting blir som det var.
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Genom tusende år
livet kommer och går
allt förgår, allt består
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Nysta garn, vyssa barn
mala kornet i kvarn
lappa byxor åt karln
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Koka gröten på spis
sätta mjölken på is
smälla barnet med ris.
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Vara trött varje kväll
men om natten så säll
och om morgonen snäll.
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Solen skiner så gott
regnet faller så smätt
vinden viner så rätt.
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Sjung för barnet en låt
för att stilla dess gråt.
Månen gungar sin båt.
Vyssa vagga
vyssa vagga.

Tusen år runnit hän,
tusen kommer igen.
Sov du, sov lilla vän!
Vyssa vagga
vyssa vagga.

GUNHILD TEGEN.

Ungdomar tillhörande en frivillig motorcykelklubb i Stockholm i en lokal som de till stor del själva färdigställt. Här är trångt, de får sitta på golvet, men idén — att låta ungdomarna själva vara med och inreda lokaler åt sig — är god och manar till efterföljd.

Alltsedan de otrevliga uppträdandena i Stockholm på nyårsnatten har pressen dagligen innehållit uttalanden av läkare, psykologer och representanter för barnavårds- och polismyndigheterna om orsaker och möjliga botemedel. I insändarspalterna har hemmen och föräldrarna fått påskrivet för påstådd slapphet i uppfostran och stramare tyglar har rekommenderats. Men eftersom vi här har att göra med ett problem som man brottas med inte bara hos oss utan också i många andra länder, våra närmaste grannländer inte undantagna, är det säkert klokt att ha uppmärksamheten fäst vid en del företeelser som är typiska för alla de länder där man i dag brottas med ungdomsproblemen.

Nedanstående är inte något försök till djupare analys av frågan, bara några reflektioner som närmast ger sig själva då man följer pressdebatten. De av våra läsare som har synpunkter på frågan är hjärtligt välkomna med inlägg.

Han sitter och tittar rakt ut i luften. Ansiktet under den ljusa luggen är ännu barnsligt runt med frisk färg och len hud. Det är hans stora sorg det där runda och rosiga. Den lilla skuggningen på överläppen har ännu inte tarvat någon rakhyvel — kanske också ett visst bekymmer för en ung man som snart blir 16 år? Under de senaste månaderna har han ränt otroligt i vädret och rösten förråder tydligt målbrottet. När han säger något förstås. Just nu är ansiktet vresigt och på mina vänliga frågor får jag bara enstaviga svar: »Åjo», »kanskedä», »javetinte»...

Är det verkligen samma pojke, han som förr var så varm och tillgiven och tog emot en med stora famnen när man kom?

Plötsligt reser han sig utan ett ord, går ut i tamburen och avfyra ett kort »hej» sekunden innan dörren smäller i lås.

— Ja, suckar modern resignerat, så där är han ibland, man får inte ett ord ur honom. Ibland tycker jag det är lite bättre, men sen sluter han sig

”Ungdom är livets härliga vårtid...”

inom sitt skal igen. Han behandlar en som om man vore luft...

*

De där skiftningarna i humöret är det mest bestående minnet man har av den egna puberteten. Hur gränslöst olycklig och misslyckad man kunde känna sig! När tårarna plaskade i kapp med regnet utanför...

Nej, det var inte lätt i de åren när man varken var barn eller vuxen. Men frågan är väl om det inte trots allt var lättare för föräldrarna den gången än det är nu. I många fall var barnen redan ute ur hemmet när de genomkämpade den där svåra brytningstiden. Syskonflockarna var större än nu för tiden, om en var vresig och »omöjlig» märktes det väl inte så mycket...

*

I diskussionerna kring nyårsnattens kravaller i Stockholm har det inte fattats anklagelser mot föräldrarna. Det

är hemmens skuld att ungdomarna är så förvildade, säger en del. Varför håller inte föräldrarna reda på sina barn? I de fall frågan gäller 12–14-åringar som är ute på egen hand till sent fram på kvällarna är frågan absolut berättigad. Men 16–17-åringar håller inte mor och far i handen längre. Ofta är de ute i arbetslivet; även om de går i yrkesskola eller är lärlingar vid något företag har de i regel sina åtta timmars arbetsdag och vill gärna betrakta sig som vuxna, med en vuxens rättigheter att bestämma över sin fritid.

Det är en fråga som tränger sig på en när man följer pressdiskussionen kring nyårsnattens uppträden i Stockholm. Vid förhören har många ungdomar, som var med i kravallerna, sagt att det var naturligtvis förfärligt dumt och nu efteråt skäms de, men »allting är så tråkigt». Det är tråkigt hemma, säger de, och man har ingenstans att ta vägen.

Nu är det ju inte alls säkert att det rör sig om tråkiga hem därför att ungdomar i pubertetsåldern tycker där är »tråkigt». De har ungdomarnas naturliga behov av att vara samman med jämnåriga. Men vi är fortfarande ett trångbott folk. Hemmens utrymmen medger i allmänhet inte att de unga tar sina vänner med sig hem. Och råkar det finnas en radiogrammofon i huset är de äldres förtjusning över Louis Armstrongs hessa böljande minimal — och det må väl förlåtas oss! Antingen blir det ungdomarna eller föräldrarna som jagas ut...

Men varför har så många unga i en stad som Stockholm ingenstans att ta vägen en nyårsafton? I ytterområdena — därifrån kom många av dem som polisen anhöll — är det ont om lokaler. I innerstaden finns en del danshak och biograferna med sina nyårsvakor. Det är egentligen allt som bjuds. Restaurangerna skall vi inte tala om i det här sammanhanget — där håller de äldre till, där är priserna skyhöga en sådan kväll och borden i regel beställda veckor i förväg. Men varför öppnar man inte sådana lokaler som Blå hallen och Eriksdalshallen för de unga en nyårsafton och bjuder på dans och god underhållning? Där skulle tusentals av de ungdomar som strövar på gatorna kunnat fira nyårskvällen under trevliga former.

Bör man inte tänka på det till ett annat år? Nyårskvällen är dock ingen kväll vilken som helst, det är en kväll som firas och unga människor vill fira den samman med andra unga.

Det har i diskussionerna kring nyårskravallerna uttalats funderingar över vilka de djupare liggande orsakerna kan vara till att ungdomar, som aldrig tidigare varit föremål för polisens eller barnavårdsnämndens ingripanden plötsligt uppträder som bär-särkar. Och vad ligger det i att de tycker »allting är så tråkigt, ingenting händer»? De är ju unga, de har livet framför sig. Materiellt har de det i allmänhet bättre än tidigare generationers ungdom — varför tycker de då inte livet är spännande och roligt?

Har inte filmen en stor skuld här? Och seriemagasinen och all den underhaltiga lektyr som bjuds i sådant överflöd i våra tidningskiosker? Varken film eller serier eller veckotidningar ger de unga en bild av verkligheten. Även om man bortser från allt det i dessa genrer som är direkt förråande och som utan varje tvivel i givna

Om det inte vore för den där lusten att verka »vuxen» skulle säkert många unga aldrig bli slavar under nikotinet.

situationer kan inspirera unga omogna människor till direkta våldshandlingar, så återstår dock att inget av allt det som så lockande bjuds ungdomen är ägnat att hos den skapa respekt för vardagens liv, för arbete och studier.

Det är hemmens skuld om de unga bär sig illa åt, det är föräldrarna som inte är vuxna sitt ansvar, heter det i åtskilliga insändare i pressen i dessa dagar. Och man säger att hemmen var mycket bättre förr. Men man glömmer bort att en rad av de faktorer utanför hemmen som påverkar barnen i klart ogynnsam riktning, inte fanns när dagens mor- och farföräldrar växte upp.

Vår tids föräldrar vet mycket mera om barnuppfostran än tidigare generationers och har i allmänhet större förståelse för sina barns problem än man hade i en tid då det liksom inte räknades med barnen. De besvärliga pubertetsåren med trots, inåtvändhet och lynnighet söker de förstå och ha fördragsamhet med. Men deras uppgift är säkert inte lättare för det, snarare svårare än tidigare föräldragenerationers, därför att så mycket av det som formligen dråsar över barnen utanför hemmet har dålig inverkan. Det är ingen hjälp för föräldrarna när man urskillningslöst kastar sig över hemmen med anklagelser så snart ungdomar uppträder olämpligt. Vad såväl föräldrarna som ungdomarna behöver är stöd i olika former för ungdomens fritidsverksamhet och ett sunt nöjesliv åt de unga. Och det innebär bland annat att kampen mot dålig film och litteratur måste intensifieras och att man mera medvetet måste gå in för att skapa något bättre i stället.

*

Ungdom är livets härliga vartid... heter det i en sång som säkert många av oss brukade sjunga när vi var unga. Och det är visst Bernard

Shaw som sagt att »ungdom är rus utan vin». När man ser tillbaka ter sig ungdomsåren, trots fattigdom och svårigheter, gärna i ett förklarat ljus. Man var dock ung, man hade livet med alla dess många möjligheter framför sig. Och så tycker man att vad har de unga att klaga över, de har ju allt det bästa människan kan önska sig: ungdom och livskraft. Omedvetet förskönar man i minnet den egna ungdomstiden, man glömmer bort att det inte bara var en härlig vartid utan också en tid med andlig och fysisk växtvärk som var nog så besvärande med sin osäkerhet, brist på omdöme och känsla av mindervärdighet.

Det är viktigt, tror jag, att ha det i minnet när vi ibland förvånas över de ungas sätt att reagera. Och komma ihåg att det faktiskt var lättare för oss än för dagens ungdom att finna fram till goda ideal därför att inte så många fula och dåliga drådsade över oss vid varje steg vi tog som fallet är i dag. Det är en delvis annan värld som omger de unga i dag än den vi kände i vår ungdom, vi som nu är långt uppe i medelåldern, en värld med enorma tekniska möjligheter som borde sätta varje ung människas fantasi och verksamhetsbegär i rörelse, men också en värld där det förljugna och livsfientliga har större möjligheter än någonsin att göra sig brett, därför att så mycket av teknisk fulländning användes i nedbrytande syfte.

Britta.

Nedanstående novell publicerades första gången 1895. Den beskriver en skakande händelse som den då unge Gorkij bevittnade i Kondybino, en by i södra Ukraina, och som höll på att kosta honom livet — han blev fruktansvärt misshandlad av de rasande bönderna då han försökte ingripa. Kvinnan som skildras hette Gorpina Gaitsjenko. I sitt novembernummer återger tidskriften »Sovjetkvinnan» Gorkijs novell och ägnar för övrigt hela numret åt byn Kondybino och hur livet leveres där i dag. Gorpina Gaitsjenko är död sedan 40 år tillbaka men många hennes efterlevande bor och verkar i olika delar av Sovjetunionen. En av dem är Raissa Tichonova, den leende unga kvinnan på bilden här. Hon är lärarinna i Novaja Odessa och barnbarns barnbarn till Gorpina Gaitsjenko.

Maxim Gorkij:

“UTFÄRDEN”

Under vilt larm drar en sällsam upprossion längs bygatan mellan de vitlimmade stugorna.

En tät folkmassa rör sig långsamt framåt, den liknar en stor havsvåg. Framför den lunkar en mager eländig märr som buttert sänker huvudet mot marken. Hon lyfter det ena frambenet och skakar därvid så underligt på huvudet som om hon ville sopa vägdamm med mulen — och när hon sätter fram bakbenet sänker sig ryggen ända till marken, så det nästan verkar som om hon i nästa ögonblick skall bryta samman.

Vid det främre hjulet på bondkärren som hästen drar är en spädvuxen alldeles naken kvinna, ännu nästan en flicka, bunden med ett rep om händerna. Hon går egendomligt sidolängs, benen skakar under henne, huvudet med det mörkblonda tillrufsade håret är uppåtvänt och faller bakåt i nacken, ögonen är vidöppna och stirrar långt bort med ett tomt frånvarande uttryck som inte längre har något mänskligt i sig... Hela hennes kropp är betäckt med blåa och röda, ömsom run-

da, ömsom långsträckta fläckar; det jungfruligt fasta vänstra bröstet är sårat och blodet väller fram ur det... Det drar en purpurfärgad rand över hennes bål och vidare längs vänster ben ner till knäet och på skenbenet sipprar det bort bakom en rostbrun smutsig sårskorpa. Det verkar som om en lång smal hudremsa vore lösryckt från kvinnans kropp. Hon måste antagligen länge ha blivit slagen med en vedklamp, kanske också trampad och sparkad med tunga stövlar, ty kroppen är onaturligt svullen och alldeles blå.

Kvinnans små välformade fötter berör knappast vägdamm; hela kroppen är ohyggligt hopkrumpt och vacklar hit och dit. Man kan helt enkelt inte begripa hur hon ännu håller sig uppe på dessa ben som precis som kroppen i övrigt är alldeles betäckta med fläckar, man förstår inte att hon inte störtar till marken, klamrar sig fast med händerna vid kärran och släpar efter den på den dammiga heta marken...

Uppe på kärran står en lång bonde

i vit skjorta och svart lammskinnsmössa, under vilken en test eldrött hår lyser fram tvärs över pannan; i ena handen håller han tömmarna, i den andra piskan, än ger han hästkraken ett rapp än låter han piskan vina över den lilla kvinnans kropp som redan förut är omänskligt tilltygad. Den rödhåriga bondens ögon är blodsprängda och blixtrar i djävulsk triumf. Deras grönaktiga färg bryter sig mot det rävröda håret. Skjortärmarna är uppkavlade till armbågen och man ser ett par kraftiga armar täckta med tjockt rött härfjun; i den öppna munnen syns två rader skarpa vita tänder och då och då ropar han med hes röst:

»Nå-å... Häxa! Heja! Aha! Där har du en till!

Och bakom vagnen och kvinnan som är fastbunden vid den vältrar sig mängden i täta hopar och skriker, vrålar, visslar, skrattar och hetsar... Småpojkar springer efter... Då och då springer en av dem fram och ropar cyniska ord i ansiktet på kvinnan. Då bryter mängden ut i ett gapskratt som överröstar alla andra ljud, också piskans vinande. Även kvinnor är med; deras ansikten är upphetsade och deras ögon strålar av förnöjelse. Männen i tåget tillropar honom som står på vagnen skamliga ord. Han vänder sig om emot dem och skrattar för full hals. Ett piskslag viner över kvinnans kropp. Den tunna långa snärtan slingrar sig om hennes skuldror och låser sig fast under ena armen. Bonden rycker häftigt piskan tillbaka, kvinnan ger upp ett klagande skrik och faller baklänges i smutsen. Flera ur mängden störtar fram till henne och böjer sig

Guvernanten

Dåre! Dubbelidiot! vrålade överste de Mérays, har du nu släppt in någon igen. Har jag inte hundra gånger sagt dig att du skall hålla dörren stängd. Jag är sjuk för satan, och när jag är sjuk vill jag ha lugn! Det är tur för dig att jag inte kan röra den förbannade foten, din dumma torsk!

Halvliggande på sin schäslong, med huvudgårdan vänd mot fönstret och en mjuk kudde under huvudet, fortsatte översten sina rasande utgjutelser, men utan att röra ett finger, plågad som han var av gikt och lumbago som vid minsta rörelse sände ilande smärtor genom hans rygg. Han hade uniformsmössan på och en vit ullig jacka, och den stora officersrosetten lyste som en purpurrod fläck efter ett krossat körsbär. Hans sjuka ben vilade på en trädgårdstaburett som en ofantlig massa i ett rede av vadd, och när smärtorna blev outhärdliga hetsade han upp sig bara vid åsynen av det. Då skällde han ut det, överöste det med okvädinsord och sade att det liknade ett elefantben eller en inslagen skinka. Ordonnansen stod avvaktande i givakt och med öppen mun.

— Hur länge har du tänkt bli stående där och glo? fortsatte översten, vars irritation steg ytterligare vid åsynen

av det enfaldiga ansiktet. När du har gjort dumheten så måste du ju låta henne komma in, din träskalle.

Mannen gjorde ögonblickligen helt om och försvann. Ögonblicket efteråt öppnades dörren och en kvinnlig silhuett visade sig, en gestalt inhöljd i en svart slöja.

— Mademoiselle Foubert! ljud ordonnansens skärande röst från korridorrens halvmörker.

Påtagligt förlägen tvekade den nyanlända på tröskeln.

Hon frågade:

— Har jag äran att tala med monsieur de Mérays?

— Det har ni. Var så god och sitt ner.

Mademoiselle Foubert böjde huvudet. Med samma långsamma tunga rörelse varmed hon antagligen brukade stryka

bort sitt tunga hår från skuldrorna på morgonen lyfte hon sin slöja och kastade den bakåt. Och officeren, i vars sinne ännu morrade en gammal snobbs sårade fåfånga över att bli överraskad på en av sina fula dagar, kände en viss lättnad vid att konstatera att hennes enda skönhet var de friska kinderna och brunettens mörka hud, som sorgslöjan gjorde ännu mörkare. Nästan älskvärt sade han: Ja, låt oss se på det litet, när hon räckte honom det brev som anbefallde henne till hans välvilja. Med oändlig försiktighet sträckte han fram en arm och höll ut två fingrar som en gaffel; men i sam-

över henne så att hon göms för de andras blickar.

Hästen blir stående, efter en stund lunkar han vidare och den blodigt slagna kvinnan släpar sig åter fram bredvid vagnen. Långsamt skrider den eländiga märren framåt, varvid hon skakar på huvudet som om hon ville säga:

»Se, hur avskyvärt det är att vara ett kreatur! Människorna tvingar en att delta i alla sina gemenheter.»

Och himlen, den sydliga himlen, är så ren och klar, inte minsta moln för-

dunklar den, och solen sänder frikostigt ner sina välsignade strålar...

*

Vad jag här har beskrivit är inte något jag hittat på. Nej, tyvärr är det inget påhittat. Det är en skildring av en rysk sed som man kallade »utfärd». Så bestraffade männen sina hustrurs otrohet. Det är en sed som jag med egna ögon såg utövas den 15 juli 1891 i byn Kondybins i Nikolajräjongen i guvernementet Cherson.

Jag hade hört om att man hos oss i

Volgaområdet klädde otrogna kvinnor nakna, tjärade dem och rullade dem i fjäder och sedan förde dem så utstyrda genom gatorna. Jag hade hört om att uppfinningsrika män eller svärfäder smorde in den »otrogna» med sirup och serverade henne, bunden vid ett träd, till mat åt insekter. Jag hade hört om att äktenskapsbryterskor ibland kastades bundna i myrstackar. Och nu såg jag att allt detta är möjligt bland okunniga samvetslösa människor som förvildats av ett liv i avundsjuka och girighet.

ma ögonblick kvävde han ett skrik; han skiftade färg, blev grön och väste en ed mellan tänderna.

Mademoiselle Foubert gick ett steg närmare och medlidandet vällde upp i henne:

— Men för Guds skull, sade hon, har ni mycket ont?

Han svarade bara »äh», men detta äh rymde en värld av lidande. När han sade det slöt han ögonen med ett uttryck som en man som har resignerat och med fattning bär sitt lidande. Han tillfogade:

— Det är fruktansvärt. Föreställ er en stackars människa som man har klivit rätt över med ett sabelhugg — rätt över — varefter man har satt ihop de två delarna igen så att överkroppen balanserar på höfterna. Kan ni föreställa er det, mademoiselle? Jag går genom tillvaron i en evig skräck för att tappa min överkropp på vägen. Det är en mardröm. Nå, men jag måste ju läsa brevet.

Han rev upp kuvertet med ett finger.

Den främmande satte sig ned. Med blicken, som hon långsamt lät glida runt, tog hon rummet i besittning, i det hon undersökte alla fyra väggar-

na, en smula obehaglig till mods och samtidigt road över att befinna sig i ett ungarls hem, nyfiken och samtidigt litet förargad för att taket som var svart av rök, och golvet som var övermålat av cigarrettstumpar, stötte hennes husmoderliga ordningssinne. En kakelugnsuppsats från kejsartiden av strålande koppar sken i april dagens

Glöm inte

att förnya prenumerationen
på

VI KVINNOR

starka solljus, gammaldags och trist vid sidan av den moderna vita kakelugnen av marmor. En fana stod uppställd mot ett högt bokskåp, och inramad i en lutande spegel sågs en bit av väggen prydd med den stora röda plymen på en karabinjärhjälm.

— Sää, ni är alltså dotter till Foubert, brummade översten. Jag kände er far mycket väl, han var kapten i mitt regemente när jag kommenderade i Saint-Die. Vad har det blivit av Foubert? Är han död?

Och när hon inte svarade, alltför skakad över denna brutala hänsyftning på den katastrof som just hade drabbat henne, vilket hennes sorgkläder för övrigt avslöjade, kände han att han sagt något galet och utan övergång började han förklara situationen.

— Ser ni, mademoiselle, saken är den att jag har en liten pojke på tre år i huset, en son till min stackars bror som dog i fjol. Jag har naturligtvis tagit mig an honom och jag beklagar mig icke, han är sannerligen inte svår, den lille, men naturligtvis är han till besvär och jag vill gärna ha en pålitlig människa som tar sig an honom. Och baronessan Kaille, som jag anförtrodde uppdraget att finna en dam åt mig, har alltså sänt mig er med de varmaste rekommendationer. Jag vill betala er hundra francs i månaden plus kost och logi. Om det passar er, så är saken avgjord.

— Ja tack, det är jag mycket nöjd med, svarade mademoiselle Foubert.

— Utmärkt, sade monsieur de Mérays. Med en röst som en trumpetfanfar ropade han:

— Kom hit, din krake!

Det var barnet det rörde sig om.

Mellan schäslongens ben och väggens fotpanel satt den lille pojken på golvet, skrämd från vett och sans av sin farbroders oupphörliga vrål, och lekte nästan ljudlöst och nästan utan att röra sig i en evig ångest för barnor. Det klara ljuset från fönstret strömmade in över hans alltför stora huvud och sken på hans hår och hans

bara ben, som var nästan genomskinligt vita med en helt svag rodnad.

Men han var inte ensam.

Med sina små röda händer, som stack ut ur förklädets trånga ärmarna, tryckte han intill sig sin skatt, sin syster, sin väninna, en tjock docka gjord av ett strumpskäp, hans trofasta ledsagare, som med sitt troskyldiga ansikte tröstade honom i hans onda dagar. Det var henne han beklagade sig för och anförtrodde sina innersta tankar, det var för henne han berättade om sina små upplevelser och sina stora bekymmer; hon försonade honom om dagen med det barska livet, och om natten var hon hans värn mot mörkrets färd. I sin övergivenhet kände han en sådan brännande längtan efter att finna en själ som älskade honom och förstod honom som en syster så att han hade skapat sig denna själ inne i dockans papphuvud. Det evinnerliga leende som var klistrat på dockans läppar var tillräckligt för att överbevisa honom om att hon levde. I dagar kunde han vagga henne i sina armar och sjunga små sånger in i de öron som fattades, eller betrakta henne i en slags stum hänförelse, som han

plötsligt slet sig ut ur för att överösa henne med häftiga ljudlösa kyssar som träffade hennes målade hår, hennes stela fiskögon och hennes kinder, som var täckta med ett tjockt lager av gammal smuts och intorkad sylt, ty liksom de sov på samma kudde åt de också av samma smörgås.

Vid ljudet av farbroderns röst reste han sig oroligt upp. Han släppte inte

(Forts. å sid. 19)

Gruvkatastrofen i Marcinelle i Belgien i somras, då 254 belgiska gruvarbetare miste livet, avslöjade ohyggliga missförhållanden i de belgiska gruvorna. Under opinionens tryck tillsattes undersökningskommissioner — men sedan dess är det tyst. Arbetet pågår som vanligt, ty familjerna måste ha bröd för dagen. Enligt officiella uppgifter emigrerade år 1955 17.000 arbetslösa italienska familjer till Belgien för att få arbete i gruvorna . . .

Sörjande anförvanter och kamrater ledsagar de omkomna till den sista vilan.

Den 8 augusti 1956 utbröt eld i ett schakt i gruvan Amercoeur i Marcinelle och 274 gruvarbetare var hjälplösa fångar.

Framför schaktet stod dag efter dag kvinnor, barn och män i ångestfylld väntan. Så forslades de första förolyskade gruvarbetarna upp i dagen. Deras ögon var slutna för alltid, de såg inte längre solen som liksom på hån strålade över husen och badade det typiska svarta gruvlandskapet i sina heta augustistrålar.

I dag härskar åter tystnad över gruvan Amercoeur i Marcinelle. Männen far ner till sitt arbete, kvinnorna lagar deras frukost och sköter sitt hushåll och sina barn. Men i många av de fattiga husen har gråten ännu inte stillnat.

Vad skall de italienska kvinnorna

Fotot nedan, som är från den andra massbegravningen i ordningen, ger en bild av den fattigdom och tristess som präglar gruvsamhället.

göra, de som bor i Marcinelle därför att deras män arbetade där? De hade kommit till Belgien för att få bröd för dagen, nästan alla de italienska gruvarbetarna hade gått arbetslösa i långa tider innan de emigrerade från hemlandet. Deras drömmar om en bättre tillvaro fick ett brått slut. Fattiga människors, enkla arbetarfamiljers drömmar . . . Aldrig mera skall hustrun återse sin man, aldrig skall barnen återse sin far. I någon by i Italien

sitter en gammal mor och begråter sin son . . .

Sorg och förbittring skakade alla människor med hjärta i bröstet. Denna tragedi var inte en vilken som helst olycka. Vem bär ansvaret? En undersökning sattes igång för att fastställa den saken, ty gruvarbetarna och deras familjer har rätt att få veta sanningen. Man måste få veta varför i vår tid med dess enorma tekniska utveckling arbetare får utföra sitt arbete under så primitiva förhållanden att de riskerar livet.

Italienska arbetare berättade att de verktyg som kommer till användning i gruvorna i södra Belgien är minst ett halvt århundrade gamla; alltså de mest efterblivna i världen. Ofta blir arbetare med ytterst bristfällig yrkesvana skickade ner i gruvan i en temperatur på 45—50 gr. Celsius, när det ovan jord kan vara 25 grader kallt. Liggande på marken svingar de sina hackor, de arbetar i gruvgångar där människa och jord smälter samman till ett och där det inte längre finns plats ens för att bära en skyddsmask. De arbetar på ackord; för att förtjäna till livets nödtorft måste de driva upp arbetstakten — men i de primitiva gruvorna är denna uppdrivna arbetstakt oerhört farlig.

Med stöd av sina fackföreningar kämpar gruvarbetarna här som i så många andra länder för bättre löner,

BELGIEN-insamlingen:

Ett vackert exempel på kvinnors solidaritet

När detta skrives är vår insamling till Marcinelle-katastrofens offer slutförd. Och låt oss med en gång säga: **Resultatet överträffar alla våra förväntningar!** Den 31 november gick med båt till Antwerpen en klädsändning till ett värde av drygt 8.000 kr och påföljande dag sändes med järnväg till Italien kläder värda 12.000 kr. Till detta kommer att vår avdelning i Kiruna redan i oktober skickade en sändning kläder direkt till Belgien — bruttovikt 350 kilo. Kontantinsamlingen, som nu slutredovisas, har inbragt **10.831:39** kr. I god tid före jul sändes pengarna genom bank till Rom och Bryssel, för att bli välkomna julgävor till gruv-arbetarfamiljerna. Vi har till våra italienska vänner hemställt att de gåvor som skickats till Italien i första hand skall fördelas bland det 40-tal familjer i byn Manoppello i distriktet Pescara, som blev utan försörjare genom gruvkatastrofen.

En alldeles särskild honnör förtjänar vår avdelning i **Kiruna** för sin insats. Förutom den vackra klädsamlingen (avdelningen betalade dessutom själv fraktkostnaderna ända till Belgien) har SKV-kvinnorna i Kiruna genom sin insats åstadkommit över 500 kr i konstanter. De vände sig till fackföreningarna i staden och deras anslag plus avdelningens egen insamling gav 514 kr. Dessutom har en av de fackföreningar SKV-kvinnorna vände sig till — Gruvtolvan — skickat 500 kr direkt till Belgien!

Bland andra insatser som särskilt måste nämnas är **Malmöavdelningens** med insamlade 377:55 och **Malmbergets** med 407 kr. I julnumret redovisades kr 374:50 från Koskullskulle, men det resultatet var bara den ena sidan av SKV-kvinnornas arbete där för insamlingen. De hade också skaffat ihop

kortare arbetstid och tillfredsställande säkerhetsanordningar. Och vid deras sida står hustrurna och mödrarna. I den olycka som drabbat dem har de belgiska och italienska gruvarbetarhustrurna rönt många bevis på solidaritet från systrar i andra länder.

en hel del kläder och sytt om. Herrrockar och damkappor förvandlades under deras skickliga fingrar till präktiga ytterplagg åt barn.

Ett par avdelningar, vars resultat vi mera i förbigående saluterade i julnumret, förtjänar att särskilt understrykas: **Vitsand** i Värmland och **Mariestad** i V:a Sverige. Nära 200 kr samlade SKV-medlemmarna i Vitsand — långt uppe i den värmländska skogsbygden — in. Det ligger mycket arbete bakom det vackra resultatet. Och våra medlemmar i Mariestad hade just redovisat 170 kr till Belgieninsamlingen när budet kom om att Ungerns kvinnor och barn behövde materiell hjälp. De tog kontakt med Röda korsavdelningen i staden och samlade på en dag in 1.160 kr, som överlämnades till Röda korset. Likadant gjorde Källtorpsavdelningen i Göteborg. En annan göteborgsavdelning som förtjänar stort tack är **Kviberg**, vars granna insamlingsresultat — kr 445:50 — redovisades i julnumret. **Halmstad** med redovisade 255 kr skall också ha en särskild honnör.

Från Svartbyn redovisas i julnumret 145 kronor. Ortsangivelsen var felaktig, det skall vara **Tallås, Mellansel**. Tallås är en ensligt liggande gård i Arjeplogs socken i Norrbotten och det är två kvinnor, fruarna Marklund och Disa Wennberg som samlat in de 145 kronorna. I sanning en vacker prestation.

Egentligen skulle man vilja skriva om många, många flera av våra duktiga avdelningar, men det tillåter inte utrymmet. Låt oss bara till er alla som hjälpt till i insamlingen säga **ett varmt tack för gott arbete!**

Det italienska kvinnoförbundet, som förmedlat våra gåvor, har telegrafiskt tackat för klädsändningarna och pengarna. Från vårt systerförbund i Belgien har vi mottagit följande brev:

Bryssel den 13 dec. 1956

Kära vänner.

Det är med djup rörelse vi mottagit sändningen med kläder och skor, avsedd för de efterlevande till Marcinellekatastrofens offer. Ni kan va-

ra övertygade om att gåvorna kommer att mottagas med den största glädje och tacksamhet av dessa hårt prövade familjer. Det kommer att betyda mycket för dem att erfara att i svenska städer och byar finns kvinnor med frikostiga hjärtan som tänkt på dem och ger dem så vackra bevis på sin solidaritet och medkänsla.

Tillåt oss också att i vårt förbunds namn uttala allas vår uppskattning för de stora ansträngningar er organisation gjort för att samla in alla dessa gåvor. Vi tackar er av allt hjärta och ber er framföra till alla aktiva och generösa givare vårt och Marcinellefamiljernas varma tacksamhet.

*Kvinnoförbundet för fred
och välfärd*

BELGIENINSAMLINGEN

Tidigare redovisat 8.515:82

Fackföreningar:

Sv. Fabriksarbetareförbundets avd. 616, Köping	117:—
Sv. Murareförbundets av. 14, Eskilstuna	25:—
Sv. Målareförbundets avd. 214, Haparanda	7:—
Sv. Järnvägsmannaförbundets avd. 86, Kiruna	10:—
Sv. Metallindustriarbetareförbundets avd. 105, Kiruna	50:—
Sv. Transportarbetareförbundets avd. 138, Luleå	30:—
Midsommarkransens kooperativa kvinnogille	46:—

SKV-avdelningar:

Hofors	38:—
Frånö	17:50
Köping	57:50
Malmö	377:35
Ljusdal	25:—
Avesta	20:—
Skoghall	73:—
Vännäs	35:—
St. Lundby—Ångered	100:—
Borås	26:50
Kalix	8:—
Seskarö	80:—
Linköping	11:—
Malmberget	407:—
Sundbyberg	27:—
Karlstad	97:22
Vetlanda	2:—
Luleå	5:—
Nacka	30:—
Långsele	40:—
Lidingö	25:—

Stockholm

Älvsjö	125:50
Kungsholmen	41:—
Solberga	100:—
Enskede södra	27:50
Hägersten	15:—

Göteborg

Högsbo	40:—
Järnbrott	18:—
Bjurslätt	131:50
Älvsborg	25:—
Ester Carlsson, Dädesjö	5:—

10.831:39

Haren, orr tuppen, björnen och Kung Bore

Under den gråa kalla hösten är tillvaron besvärlig för skogens djur. Haren satt i ett snår och grät:

— Ack, jag stackars lilla vita hare, jag fryser förfärligt! Alla buskar är nakna, allt gräs har vissnat ner — ingenstans kan jag gömma mig för onda ögon. Jag har tagit på mig min lilla vita pälsmantel, men marken är svart, så svart — vem som helst får syn på mig på långt håll, vem som helst jagar och fångar mig. Ack, det är ute med mig!

Orrtuppen satt på en trädgren och mumlade:

— Jag är rädd för att flyga ner på marken, jag är rädd för att leta efter bär. Här sitter jag på en gren och pickar i mig frön. Vinden vaggar mig på grenen, regnet gör mig våt — snart kan jag inte längre sitta så här!

Björnen brummade:

— Ingenting mera finns det att äta, det skulle i så fall vara om man lufsade fram till människoboningar och toge sig en ko; jag skulle för längesen ha börjat min vintersömn, men marken är naken, hålorna kan ses från alla håll, jägarna finner dem genast och slår ihjäl mig i sömnen.

Haren, orrtuppen och björnen höll sammanträde och skickade blåmesen att hämta kung Bore.

— Kom till oss, kung Bore; ge oss snö, kung Bore; ge oss vinter, kung Bore!

Kung Bore stönade en smula men han kom och skakade ut en säck snö över skogen. Och då blev det vitt och mjukt runtomkring.

— Det är bra. Tack så mycket, kung Bore, sa björnen, kröp ner och gömde sig under en rishög. Rishögen var överhöljd av snö och man kunde inte se att där fanns en björnhåla.

Haren tänkte med ett visst förbehåll:

— Tack ska du ha, kung Bore. Na kan ingen se mig i min vita päls. Din snö är bra och den värmer också, men allting syns i den. Vartenda steg jag tar lämnar avtryck i din snö. Var jag än lägger mig att vila kan mina fiender hitta mig.

Men orrtuppen sade inte ens tack.

— Vad är det för en vinter, morrade han, när snön bara når en till knäna, när den inte ens räcker till att täcka en nerfallen trädstam ordentligt! Sânt ska kallas vinter — det är så en höna kan flina åt det! Varken snö eller frost. Ska jag kanske sitta här på min gren hela vintern igenom?

Då kände kung Bore medlidande med honom, tömde ut stora säckar med snö och lät snön frysa en smula så den blev som fint pulver.

— Se det var bättre! sade orrtuppen och med ett plums hamnade han i snön från sin gren. Där övernattade han också: i snögropen var det ljuvligt varmt och ingen kunde se honom.

Men haren sade:

— Kung Bore, vad gör du med mig? Tror du jag kan springa fort på sådan snö? Den är ju alldeles för mjuk. Jag sjunker ju ner till örnen i den! Försöker jag springa på stigen så hittar räven mig eller också fastnar jag i en fälla. Ha medlidande med mig stackars hare: gör en isskorpa på snötäcket.

Men björnen sade ingenting — han sov.

Då hade kung Bore medlidande med haren. På dagen lät han snön smälta så att små vattenstrålar sipp-

rade upp i den. På natten lät han den fuktiga snön frysa på ytan och gjorde en vacker fast isskorpa.

— Tack så hemskt mycket, kung Bore! sade haren. Nu är allt bra. Jag kan springa på snön utan att sjunka ner i den och ingen kan se mina spår.

Men orrtuppen sade:

— Vad tar du dig till, kung Bore! I går kväll plumsade jag ner i den fuktiga snön och grävde ner mig riktigt djupt, men i morse hade jag ett sådant väldigt istäcke över mig att jag höll på att slå sönder näbben när jag skulle upp!

Och björnen sprang upp ur sin håla och vrålade som besatt.

— Hej, du gamling, vad är det du gör! Töar upp snön och låter vattenbäckar bildas! Du har gjort min päls alldeles genomsur!

Kung Bore blev nästan rädd.

— Ni är ena riktiga tjetmänsar! sade han. Den ene vill ha det så och den andre så och ingen kan man göra riktigt till lags. Det bästa är väl att jag försvinner.

Och han försvann.

För att säga som sanningen är så sörjde inte skogens djur honom så värst länge. Med blåmesen kom också den efterlängtnade våren! Och våren — det vet ni ju själva — tycker alla om, både vi och skogens djur.

Våren tröstade alla och ingav dem nytt levnadsmod.

Den vackra våren kom som buren av vingar och nu blev det lustigt i skogen. Snön föll ihop, bäckarna porlade och förde med sig små isbitar som klingade som klockor och i grenarna pep vinden. Och fåglarna de kvittrade och jublade och hade ingen ro varken natt eller dag.

Men kung Bore hade inte gått långt bort, så han hörde alltsammans.

På min tid var det annat, tänkte han. Då var det lugnt i skogen, det var bara träden som suckade ibland. Jag är säker på att de är trötta på detta vårliga oväsen och blir glada om jag kommer tillbaka.

På natten smög han sig in i skogen igen och gömde sig under en mörk gran.

Morgonen grydde. Och kung Bore hörde hur haren sprang genom skogen och stampade med fötterna och skrek.

Haren har det besvärligt nu, tänkte kung Bore: Snön har smält bort alldeles, marken är gråbrun men han är vit, vem som helst kan få syn på honom och fånga honom. Den stackaren, han är rent från förståndet av rädsla.

Men har man sett på maken — där hoppade haren ut på stigen och han var inte vit längre utan gråbrun!

Hans kamrater följde honom — gråbruna harar som han. De skrek och stampade, den ena hoppade över den andra.

Av pur förvåning var kung Bore alldeles stum, han kunde bara breda ut armarna i en hjälplös gest.

— Vad våren dock kan åstadkomma! Haren har samlat ihop sina kamrater. Han hojtar och anordnar en tävling om vem som bäst kan hoppa bock och han är alls inte rädd längre! De glada hararna hoppade förbi på stigen.

Under tiden hade det blivit ljusare

och i skogsbrynet såg kung Bore orrtuppen, som var svart som sot.

Han har det i alla fall väldigt besvärligt nu, tänkte kung Bore. På min tid övernattade han i snön. Nu finns det ingen snö men skogen står ännu naken. Ingenstans kan orrtuppen gömma sig, ingenstans kan han vila — varken på marken eller uppe i träden.

Men orrtuppen tänkte alls inte på att gömma sig. Orrhönorna flög till honom där han satt i skogsbrynet. Han ställde sig framför dem så de riktigt kunde se honom och mumlade med klingande röst:

— Tsju-i! Tsju-i! Tsju-i! Titta hur vacker jag är, titta på min stjärt! Se på mina vingar, se!

Hans kamrater församlade sig i skogsbrynet runt omkring honom. Men han retade dem:

— Tsju-i! Tsju-i! Tsju-i! Kom hit allihopa! Jag ska rycka fjädrarna av er! I dag är jag så stark som aldrig förr!

Därmed kastade han sig över sin närmaste motståndare — och de råkade i luven på varandra så fjädrarna yrde.

— Tänk, vad våren ställer till! tänkte kung Bore. En sådan fridsam fågel muckar plötsligt gräl och är alldeles utom sig.

När solen stod klar på himlen flög orrtupparna bort från skogsbrynet.

Då kom björnen genom skogen. Så mager han hade blivit!

— Nå, vad är du ute och letar efter, Nallebjörn? tänkte kung Bore. Du gräter väl för att din håla inte finns längre. Där kunde du sova och sova och kände ingen hunger.

Men björnen blev stående och grävde med sina klor upp rötter ur jorden — han tuggade och riktigt grymtade av välbehag: man kunde formligen se på honom att rötterna smakade sött.

Kung Bore rev sig med alla fem fingrarna under mössan:

Vad säger du om det — också han gläder sig åt våren! Ingen enda bär sorg efter mig... Om jag skulle ta och gå och fråga våren hur han har fått allihop att förlora förståndet?

Han klättrade fram från sitt gömställe under granen och gick ut i skogen för att söka rätt på våren. Men den vackra våren kom själv flygande emot honom, fladdrade med sina svanvingar — fulla av rosenröda blommor, doppade i solguld. Och han

talade med en röst så ljuv som en cittras:

— Hur står det till, gamling? Har du kommit för att se på våra danser och lyssna till våra visor? Eller kanske du rentav ville skrämma någon?

— Hur skulle jag kunna skrämma dem?... kraxade kung Bore. Till och med haren har tappat sin rädsla. Vad har du gjort med dem för att få dem så från förståndet och få dem att bara lovsjunga dig?

Den vackra våren log.

— Fråga dem själva, varför de är glada.

Han började sjunga en visa och flög med sin visa över skogen. I en grön slöja flög han över skogen.

Kung Bore sökte upp haren.

— Varför är du så glad?

— För våren, gamling. Jag gläder mig åt värmen, åt solen, åt det sidenmjuka gröna gräset. Hela den långa vintern har jag ju inte sett ett grönt blad, jag har skavt av alla asparna och gnagt den bittra barken. Men gräset det är sött.

Kung Bore uppsökte orrtuppen.

— Varför är du glad?

— Jag är glad för att kunna breda ut vingarna och visa min kraft och djärvhet. Tsju-i! Tsju-i! Tsju-i! Min kropp är het och mina vingar sköna att skåda.

Kung Bore uppsökte björnen.

— Och varför är du glad?

Björnen gömde skamset ansiktet bakom en av sina väldiga ramar och viskade:

— Jag gläder mig åt blommorna, gamling...

— Ock-ock, du skämtar väl och vill göra dig lustig över mig! Att glädja sig åt blommor kan anstå vackra

Vår första kvinnliga läkare

Undertecknad minns mycket väl den sensation det väckte i skolan och hemmen när vi sextonåriga skolflickor i seklets början skulle få höra ett föredrag i sexuell upplysning. Föredraget skulle hållas i aulan och föredragshållaren var vår första kvinnliga läkare, Karolina Widerström. Av innehållet minns jag inte mycket, det har gått samman med senare förvärvade kunskaper, men den präktiga vederhäftiga damen mellan femti och sexti gjorde ett starkt intryck som människa — och hennes lugna sakliga undervisning dämpade oron inför det på den tiden ovanliga och uppskakande ämnet.

Karolina Widerström föddes 1856, och

flickor, men inte dig, din lurviga rackare. Du vill väl binda kransar av dem? I så fall ska jag tömma en hel säck med blommor över dig, jag ska täcka hela marken med dem. Bara vita blommor — alla likadana.

Han skakade på ena rockärmen. Men ur den flög det snöflingor, stora vita snöflingor som virvlade och dansade om varandra.

Då sade björnen:

— Sluta upp med det där, gamling. Dina blommor är döda. De doftar inte och gläder inte ögat. De är bara bra till att täcka över gravar med. Men hos den sköna våren är varje liten blomma en fröjd, varanda en lovar dig lycka. När du kommer har du den grymma vintern med dig, men den vackra våren har den vackra sommaren i följe. Varje liten vårblomma samlar honung, var en och lovar oss ett bär till sommaren.

Björnen teg några sekunder och gömde åter sitt ansikte bakom sin väldiga tass.

— Vi björnar, viskade han, är nämligen sto-o-ora läckergommar! När jag sedan om vintern sover i min håla ligger det snö och is över mig, men jag drömmer bara om sötsaker: om honung och om bär.

— Nå, sade kung Bore, när du din lurviga sälle redan drömmer om sötsaker, då har jag verkligen inget mera att göra hos er.

Han var ond och gick så långt bort att hare, orrtupp och björn snart hade glömt honom alldeles.

till hundraårsdagen har dr Andrea Andreen utgett en levnadsteckning av sin kollega. Boken ger ett stycke av det gångna seklets historia och en vacker bild av en måttfull pionjär, människovänlig, framsynt och arbetsförför. På hösten 1889 började hon sin verksamhet som praktiserande läkare, den första kvinnliga i vårt land. Utom i sin praktik som gynekolog arbetade hon för sexualupplysning, de veneriska sjukdomarnas bekämpande och den reglerade prostitutionens avskaffande. Hon insåg att det i hög grad var kvinnornas svältlöner som gynnade prostitutionen. Hon såg trångboddhet och spritmissbruk som samhällsproblem. Den ogifta modern måste få stöd och barnafadern genom lag förmås att göra sin skyldighet ekonomiskt. Ur hennes arbete steg också tanken på moderskapsförsäkring.

Bland hennes många offentliga uppdrag kan vi nämna att hon en tid var stadsfullmäktig i Stockholm, ledamot av Stockholms folkskoledirektion och ledamot av sällskapet för folkundervisningens befrämjande.

Dr Andreens bok om Karolina Widerström ger en levande bild av en kvinnlig pionjär, vilkens främsta äventyr var arbetet. Hon var en gedigen portalfigur för ett ständigt växande antal kvinnliga läkare i Sverige. Hon dog 1949 93 år gammal.

G. T.

Norstedts, pris 8:50.

Smålandsdistriktet

av SKV har gjort till tradition att på hösten varje år genomföra en 2-dagars studiekonferens med representanter för distriktets samtliga avdelningar. Så skedde också den gångna hösten och som vanligt var konferensen förlagd till Lövhults friluftsgård i närheten av Nässjö. Barn- och ungdomsproblem samt den nya skolan stod på dagordningen. Fru Terese Andersson, Göteborg, talade om aktuella barn- och ungdomsfrågor och en skolman, t. f. överläraren Hans Siljedal, Flisby, redogjorde för enhetsskolan, dess målsättning och arbetsformer. Tack vare utmärkta föreläsare och systemet med arbetsgrupper blev diskussionen mycket livlig och givande. Man hann också med att orientera om aktuella ämnen för studiecirklarnas verksamhet under den inledda höstsäsongen. Distriktets 5-årsjubileum celebrerades med en lyckad fest på lördagskvällen.

APPELL

utsänd av Israels Mödrakommitté under kriget mot Egypten.

Kvinnor, mödrar!

Våra dagar är fyllda av fruktan, våra nätter är sömlösa. Kommer våra män, våra söner, våra bröder att återvända eller får vi aldrig återse deras kära ansikten?

Vi håller våra små barn hårt i famn och vi lyssnar — är det flygplan igen? Kommer det flyglarm? Tanken att faran redan är över är en farlig illusion.

Vi är ångestfyllda. Vår bär, vår oro tvingar oss att ropa:

Hejda kriget! Gör slut på fientligheterna!

Endast med fredliga medel, icke genom krig kan man uppnå en lösning av alla konflikter mellan länder.

64 av världens länder har uttalat som sin åsikt att det var oberättigat att börja kriget; de har röstat och visat FN-församlingen medlen att lösa konflikten:

Upphöra med skottlossningen omedelbart! Dra tillbaka de beväpnade styrkorna till stilleståndslinjen! Fredsunderhandlingar!

I mödrarnas och kvinnornas namn, hustrur och mödrar till soldaterna vid fronten, ber vi vår regering att till fullo respektera FN:s beslut och att återställa freden.

Ännu är det inte för sent!

Må man göra allt som är möjligt för att kriget skall upphöra och freden räddas!

Mödrar!

Vår heliga plikt är att rädda freden, att försvara den och våra barns liv, att rädda vårt land från olycka och undergång.

Det moderna köket ...

(Forts. fr. sid. 4)

Två hushållsassistenter har jag stiftat bekantskap med. Den första var en kraftig maskin som rörde alldeles utmärkt men däremot vispade så fort att man kunde vispa grädde bara i en mindre skurhink. Efter ett par års lämpligt bruk — och vid noggrant följande av bruksanvisningen — sände den plötsligt utan varning ut en väldig blå flamma, som svedde morrhåren på en nyfiken katt och framkallade kortslutning i vår elektriska spis. Annars gjorde den ingen skada.

Och så började vandringen från elektriker till elektriker. Ingen hade någonsin sett maken till motor och ingen kunde reparera den. Fabriken hade under mellantiden lagts ned, men en annan fabrik förbarmade sig äntligen över mig och fick den nödortfärdigt ihopslappad så den kunde användas igen.

Nu larmade den som en jetjagare och oljan dröp av den och jag över-

vägde just att smörja den med matolja för att inte få maskinolja i köttbullarna, då den skenade i alla ingredienserna till en sockerkaka (stor portion till två formar). Det lär ha sett väldigt skojigt ut och min man föreslog att jag skulle sälja idén till ett danskt filmbolag. Jag täppte till munnen på honom genom att be honom börja göra köket rent medan jag tvättade håret.

Sedan dess har jag inte satt hushållsassistenten på önskelistan men när jag sist fyllde jämna år fick jag i alla fall nummer två. Det var den lilla modellen som demonstrerades så flitigt på utställningen.

Den är bra på många sätt, men inte alltigenom bra. Bland annat saknar den rörningsarm, så allt arbete måste ske med de två visparna. Alltså måste man vispa köttfärs, men det är inte så lätt. En tredjedel av färsen klistrar sig hårdnackat fast vid skålens sidor, en annan tredjedel smyger sig in i vispen och stannar där och den sista tredjedelen bildar en boll som muntert hoppar runt framför vispen utan att någonsin kollidera med den. Med hjälp av kniv och sked går det att få de skilda delarna att förena sig igen och om man vill leva livet farligt försöker man det medan maskinen går.

Rostfri diskho är en härlig avlösare till den gammaldags diskbaljan men kunde dom inte snart hitta på en modell som svarar till ändamålet? Två rum: diskho och en ho för att välja upp disken i, den senare räfflad inuti. Vad skall vi med alla de meter stål-bänkar som visades på Forum? Det är för kallt, hårt och bullrande att arbeta på, och själva diskhon är ofta så stor att innehållet i en vattenkastrull ser ut som en vattenpuss på botnen. Det är oekonomiskt och man skall ju inte bada i diskhon.

De sista modellerna i elektriska spisar, nej, inte ett ont ord om dem. De är sura, rönnbären, sa räven. Men jag kan inte motstå att fråga: Är det någon som upplyser den glade köparen om att den spiralformade kokplattan är ganska skör och kanske går sönder om en vattenkastrull kokar över på den?

Och hur är det med en sådan detalj som det inlagda elektriska ljuset över spisen? När glödlampan är utbränd, är det då lätt att byta ut den? Kan man över huvud taget få fatt i en sådan glödlampa eller är spisen mörklagd för alltid om glödlampan går sönder?

Det är många invändningar, jag medger det. Men jag kommer inte med dem för att avhålla läsaren från att modernisera ett dåligt kök, tvärtom.

Fördelarna med de nya köksinredningarna är så uppenbara att alla kan se dem. De billiga överskåpen med råglasdörrar t. ex. En utmärkt sak att börja med i ett gammalt kök. Men man bör inte placera det över en varmvattenskran och fylla det med bröd, mjöl och kex. Det var vad man hade gjort i Forum.

Och idén med matplats i köket skall

man inte uppskjuta att realisera om man har möjlighet till det. Jag vill bara varna mot stora oövertänkta inköp. Det är skamligt dyrt att vara försökskanin för de producenter som inte genomtänker och genomprövar sina produkter.

Jag slutade rundvandringen i Forum framför kommandobron i det amerikanska köket. En husmor stod bredvid mig och betraktade stillatigande virrvarret av knappar, kontakter, termometrar, termostater, stoppur, glödlampor och lysande skivor. Omsider fick hon målföret tillbaka. »Säg mig, kan det här köket flyga?» sade hon till honom som demonstrerade det. Hans stumma blick vittnade om att han var mycket trött på utställningsvisar. »Nej, det tror jag inte», svarade hennes väninna, »men om du trycker på de riktiga knapparna på kvällen så har det nog kaffet färdigt på morgonen.» »Såå, inget annat, då väntar jag ett tag med beställningen. Jag vill ha ett kök som jag kan dirigera från sängen om morgnarna. Hur kan jag veta på kvällen att jag är upplagd för kaffe klockan sex, kanske är det just den dagen då jag behöver skönhets-sömn med ansiktsmask och svagt te klockan tio.»

Jag skulle gärna ha skrivit mera om detta ämne, som alla kvinnor med eller mot sin vilja är intresserade av, men jag måste ut i mitt moderna kök och diska. Jag motstår frestelsen att tappa varmt vatten från behållaren, som är alltför dyr i drift därför att den trots mina lekmanprotester är placerad långt borta från köket. Jag tar på gott gammaldags sätt en vattenkastrull för att utnyttja eftervärmen på mina alltför långsamma elektriska plattor. Jag motstår också frestelsen att hålla vatten i den rostfria diskhon som rymmer 18 liter. I stället böjer jag mig på gott gammaldags sätt ner och halar fram en diskbalja ur skåpet under bänken. Men den är i gengäld alldeles riktig. Völdimensionerad, förhållandevis billig, lätt och aptitlig, kort sagt den moderna plastbaljan. Jovisst går utvecklingen framåt.

Köksmekanikern

Tack för en oförglömlig studiekurs!

På vägnar av alla dem som var lyckliga nog att få deltaga i Stockholmsdistriktets studiekurs den 2—4 november vid semesterhemmet i Täby har red. ombetts på detta sätt framföra ett varmt tack till distriktsledningen, och till alla dem som föreläste på kursen. De dagarna lärde vi oss så mycket som vi har nytta av i vårt arbete säger kursdeltagarna och betonar att den kamratliga samvaron bidrog till att göra de tre dagarna ute på Täby till en stor upplevelse.

HÄLSNING till Ungerns kvinnor

Mödrarnas permanenta internationella kommitté ger uttryck åt sin djupa sorg och sitt varma deltagande med alla ungerska kvinnor och deras familjers lidanden i samband med de tragiska händelserna i Ungern.

Vi vet att världen om familjerna och om de sjuka och sårade i denna stund är en tung börda för ungerska kvinnor och mödrar, en börda som tar all deras kraft. Endast de själva har rätt att säga vad de tänker och känner.

Men som mödrar från andra länder, enade i beslutsamhet att göra slut på krig och söka fredliga lösningar av alla tvister, vet vi att detta är även de ungerska kvinnornas djupa önskan. Vi uppmanar mödrar och kvinnor överallt att trängande yrka på fred i Ungern så att det blir ett slut på kvinnors och barns nöd och så att de får någon tröst i sin stora sorg.

Kära ungerska systrar, vi känner vördnad inför er sorg och vill säga er att vi fortsätter att handla i den anda som fått uttryck i vår deklaration vid mödrakommitténs sammanträde i Lausanne.

FRANSKT PÅ BORDET

till vardags

Fransmännen är berömda för sitt kök och det gäller inte bara restaurangernas och de välsituerades kök. Den franska husmanskosten är mycket god och hemligheten är utan tvivel den att fransmännen inte är rädda för varken grönsaker, rotfrukter eller kryddor. Den enklaste mat smakar något och något gott.

Här är några beskrivningar på franska maträtter som jag är säker på att ni kommer att uppskatta:

Fransk vardagssoppa

3—4 medelstora purjolökar
2 stora morötter
(en liten bit selleri)
5—6 stora potatisar (helst mjölig sort)
salt, peppar, buljongextrakt
3½—4 l. vatten.

Purjolök, morötter och selleri skäres i strimlor eller små bitar, potatisen i ganska tjocka skivor, det kalla vattnet slås på. Salta, peppra, lägg på locket. När soppan kokat upp, låt den koka färdig på sparlågan. Rör om ibland, så potatisen smulas sönder, tillsätt litet buljongextrakt om så önskas. En klick margarin i soppan är också gott. Håller sig i flera dagar och är faktiskt ännu godare uppvärmd.

Fransk löksoppa

Beräkna en stor gul lök per person. Ju mer lök, desto godare. Löken skalas, skäres i ganska tunna skivor. En stor klick margarin eller smör lägges i kastrullen och får smälta men ej bli brunt. Löken ilägges och får mjukna över svag eld. Koka upp vatten i en annan kastrull. Strö litet vetemjöl över löken, salta, peppra, rör om med en träsked och tillsätt det kokande vattnet. Buljongextrakt kan tillsättas, om man vill, men inte för mycket, så den goda löksmaken försvagas. Om man har litet riven ost att röra i blir det ännu godare. Ätes helst tillsammans med vitt bröd.

Denna soppa kan också gratineras och blir då en rätt som mycket väl kan serveras som varmrätt, också när man har främmande. Den rivna osten lägges då ej i soppan, utan när soppan är färdigkokt, hälls den i en eller flera eldfasta formar, övertäcks med skivor av vitt bröd och den rivna osten strös över. En liten klick margarin eller smör lägges på varje brödskena. Sättes i god ugnsvärme tills brödet fått en vacker guldbrun färg.

Fransk gryta

En bit innanlår av oxe
margarin eller smör
vetemjöl
morötter, purjolök, gul lök, vitlök,
salt, vitpeppar, kryddpeppar, nejlikor,
lagerbärsblad, timjan, persilja
potatis.

Köttet skäres i rätt stora bitar och brynes i margarin. Litet vetemjöl strös över, löken ilägges och kokande vatten hälls över. Morötterna skäres i bitar, likaså purjolöken och lägges i. En bukett av persilja, ett lagerbärsblad, en kvist timjan och en klyfta vitlök lägges i. Salt, vitpeppar, litet kryddpeppar, en aning nejlikor. Kokas med slutet lock över sakt eld. Ungefär tjugo minuter innan köttet är färdigkokt ilägges den skalade potatisen och får koka tillsammans med köttet. Om man vill, kan man tillsätta en burk tomatpuré, det är mycket gott. Till denna gryta kan man ta nästan vilket kött som helst, även med falukorv i stället för kött är den mycket god.

Fransk hönsragu

Ett kokhöns styckas i ungefär 12 till 16 bitar. Bitarna lägges i kokhet vatten och får ligga så en timme. En stor klick margarin eller smör får smälta men inte brynas, 2—3 matskedar vetemjöl blandas i det smälta smöret och kokande vatten tillsättes, tills man får så mycket sås att den kan beräknas täcka hönsbitarna. Salt, vitpeppar, litet kryddpeppar, en aning nejlikor tillsättes, hönsbitarna lägges i tillsammans med en bukett med persilja, ett lagerbärsblad, en kvist timjan och en vitlöksklyfta. Ett tiotal små gula lökar lägges också i. Det hela får koka med lock på över svag eld tills hönsbitarna känns möra. Vattenkokt ris är mycket gott

att servera till men man kan naturligtvis också ta vanlig kokt potatis. Om man vill kan man tillsätta saften av en citron i såsen, man tar då upp hönsbitarna först och häller såsen över, när man blandat i citronsaften.

Fransk köttpudding

Rester av kokt kött
gul lök, vitlök, persilja, salt, vitpeppar,
kryddpeppar, nejlika
potatismos
smör eller margarin
rivet bröd (ej sött).

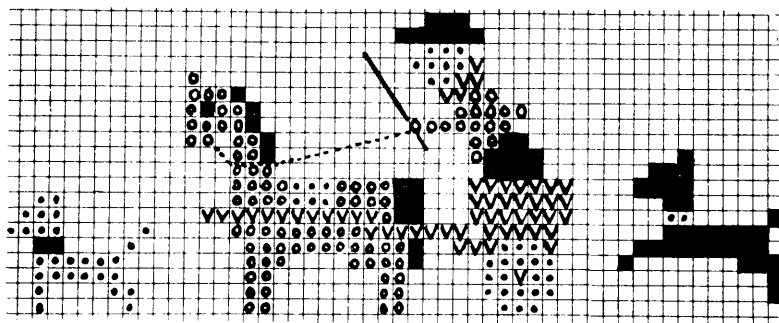
Köttresterna, löken, vitlöken och persiljan males tillsammans i köttkvarn. Av vitlöken tar man alltid ytterst litet, en liten klyfta till en medelstor pudding räcker. Färsen kryddas med salt, vitpeppar, litet kryddpeppar och ytterst litet nejlikor. En eldfast form smörjes och ett lager potatismos lägges i botten. Färsen breddas över och till slut breder man över resten av potatismosen. Rivebrödet och några klickar margarin strös över och puddingen gräddas i god ugnsvärme tills den fått lagom färg.

Fransk fårstuvning

En bit fårhals eller bringa
bruna bönor
salt, vitpeppar, kryddpeppar,
nejlikor, lagerbärsblad, timjan, persilja,
gul lök, vitlök
smör eller margarin.

Färköttet styckas i bitar och brynes. 6—12 små gula lökar lägges i, kokande vatten hälls över. De bruna bönnorna, som fått ligga i vatten över natten, blandas i. Salt, vitpeppar, litet kryddpeppar, en aning nejlikor tillsättes. Persilja, ett lagerbärsblad, en kvist timjan och en vitlöksklyfta bindes ihop till en liten bukett och lägges i. Det hela kokas med lock på över sakt eld tills bönnorna är färdiga, då är också köttet färdigt. Buketten tas bort, så man slipper få timjankvistar i halsen.

Maj.

■ = svart, v = brun, o = grå, • = gul

TILL SMABARNSPLAGG är det här broderiet i korsstyggn både vackert och roligt och kräver inte mycket arbete. Teckenförklaringen har ni under bilden men man kan ju välja andra färger, till ex. utbyta gult mot rosa.

”Herre i huset”

Det har nu gått många år sedan dess, jag var den gången bara 17—18 år, när jag började drömma om hur den man skulle vara som jag en gång skulle gifta mig med. Det var en underbar man jag utmålade för mig, han var vacker, klok och ädel, hänsynsfull och modig, kort sagt han var i besittning av alla tänkbara goda egenskaper och inte en enda dålig. Han var helt enkelt felfri.

Nu har jag redan varit gift i mer än ett årtionde, lyckligt gift, och jag måste skratta när jag tänker på mina backfischdrömmar.

Det var inte alltid så lätt under den första tiden av vårt äktenskap, ty min man som jag trodde skulle förkroppsliga alla mina drömda ideal, var — gudskelov säger jag i dag — inget underverk utan en helt vanlig människa med både goda och dåliga egenskaper, så som alla människor är. Och också han hade väl tänkt sig att jag skulle vara annorlunda än vad jag var och kunde vara. Det som framför allt framkallade åskmoln på hans panna och den äktenskapliga himlen var min självständighet i tänkande och handling liksom det var hans slarv, vanan att kasta allting omkring sig och vänta att andra skall plocka upp efter honom, som gick mig på nerverna.

Varför berättar jag det här? Jo, därför att en ung man i bekantskapskretsen nyligen anförtrodde mig hur han föreställer sig sin »tillkommande». Han hade också en idealbild och den föreföll mig på håret lik den som min man anförtrott mig var hans en gång: hon skall vara ung och vacker, naturligtvis en god och kunnig husmor, barnkär, inte alltför intelligent och framför allt öm och hängiven. En kvinna alltså som delar sin mans tankar och åsikter, som ser upp till och underordnar sig honom, därför att han är den som bäst begriper.

Visst är det väl en föråldrad och falsk idealbild. Varifrån kommer den? Det är lätt att se. I århundraden var kvinnan undertryckt och förvisad till en plats vid spisen och vaggan och mannen tog sig rätten

att tänka för henne och fatta avgöranden ensam, han var »herre i huset». Och ve den kvinna som vågade kräva samma rätt. Hon hade det inte lätt.

Men utvecklingen har gett den kvinnan rätt och bevisat att mannen hade orätt. Trots det lever de gamla föreställningarna ännu kvar. Vi finner dem mer eller mindre starkt utpräglade i hjärnan hos nästan alla män. Också de hos vilka man inte väntat sig finna dem avslöjar inte så sällan att de inte är helt fria från dem.

De unga flickorna i dag är arbeterskor, kontorister eller butiksbiträden, de kommer från de mest skilda yrken, men — de kommer från ett yrke. Den tid är för länge sedan förbi då kvinnans enda »bestämmelse» var att vänta på en friare och under väntetiden tillägna sig en hustrus egenskaper, bland vilka den viktigaste var lydnad och underdånighet. Det kan väl kanske ännu i dag finnas en och annan flicka av det slaget, men många är de inte. Maskinerna uppfanns, väldiga fabriker har skapats, tekniken har ständigt utvecklats och allt detta har flyttat de

unga kvinnorna ut ur den trånga husliga verksamhetskretsen och gjort andra människor av dem. De unga kvinnorna i dag måste bevisa i sitt yrkesarbete, vilket det än är, att de kan någonting. Man kräver av dem yrkeskunnighet, ansvarskänsla och självständigt uppträdande. Och allt eftersom de lär sig fylla dessa fordringar växer deras självförtroende och stoltheten över de egna prestationerna. De utvecklas till personligheter som kräver respekt för sina uppfattningar.

Men så kommer sådana där män vars idealbild av kvinnan motsvarar ett förgånget århundrades och kräver av sina kvinnor att de skall lägga av sig alla dessa nya, goda och ofta alls inte så lättförvärvade egenskaper precis som man lägger av sig en gammal klänning. För en självmedveten ung kvinna är det helt enkelt omöjligt och försöker hon det ändå, av missriktad kärlek till sin man, så skadar hon inte bara sig själv utan också den äktenskapliga gemenskapen. Ty det kommer inte att dröja länge förrän den unge mannen märker hur tråkigt det i verkligheten är att aldrig höra en självständig tanke utan bara ett eko av sina egna hos den människa som står honom närmast.

Naturligtvis förutsätter ett lyckligt äktenskap gemensamma intressen och ett gemensamt livsmål men förutsättningen är ju att parterna av fri vilja och övertygelse kommer dit, så att inte den ena partnern i äktenskapet helt enkelt skall överta åsikter och intressen därför att den andra har dem.

Katarina.

Guvernanten

(Forts. fr. sid. 11)

dockan och tystare än en liten mus dök de plötsligt upp bägge två, den ena släpande på den andra.

— Så söt han är, utbrast mademoiselle Foubert förtjust.

Hon kastade sig över honom, tog honom i sina armar och tryckte honom intill sig.

— Goddag, lille vän, goddag, lille vän.

Hela hennes person log, hennes ögon, hennes röst och hennes behandskade händer som gled över den lilles hår. Nedböjd över honom slukade hon honom fullständigt. Berusad av det ängsliga hjälplösa lilla barnet utlöstes som genom ett mirakel hennes modersinstinkt.

— Din lilla gris, ligger du där och rotar, grälade överste de Mérays. Hur ser du ut, jo det är vackert ska jag säga.

Henriette frågade: Vad heter du? och

leende vände hon örat till, men barnet teg, generad och skamsen med ögonen stelt häftade på spetsen av sina skor.

— Nåå! började monsieur de Merays igen, har du tappat målföret? Kan du inte svara madame? Har du blivit dövstum? Kan du inte höra när man talar till dig? Har du kanske glömt vad du själv heter?

När barnet hårdnackat teg mumlade han »idiot».

Henriettes hjärta snördes samman.

— Åh nej, sade hon i förebrående ton.

Hon hade helt bemäktigat sig den lille pojken, med sina armar höll hon honom omslingrad som i ett varmt och skyddande rede, hon vaggade och beskyddade det oskyldiga barn som törstade efter ömhet och godhet... Och efter mer än 30 års förlopp kan jag ännu förnimma den söta andedräkten från den mun som kysste mitt lilla ansikte och jag ser för mig det leende som sedan som en sol skulle lysa över min ensamma och förtvivlade barn-dom.

Se upp med priserna!

En av våra läsare skriver:

Nyligen var jag ute för följande: Jag skulle köpa mig ett par stövlar och var inne i en skobutik där jag sett ett par i fönstret som jag tyckte var väldigt snygga. Mitt nummer fanns inte och så gick jag till en annan affär. Döm om min förvåning när precis samma stövlar var tre kronor billigare där. Jag var naturligtvis glad över den tur jag haft — att de inte hade mitt nummer i den första butiken — men på samma gång blev jag arg. Jag har också märkt att priset på en och samma kappa kan variera avsevärt, beroende på vilken butik det är. Det vill verkligen till att vi husmödrar ser oss för när vi handlar, annars riskerar vi att bli lurade.

En annan sak som jag vill fästa uppmärksamheten på är prisstegringarna. Att priserna stiger vet vi ju alla, men det är inte alltid som det annonseras i tidningarna, så som fallet är med sockret och mjölet och bensinen. Nej, det jag nu tänker på är alla de där prisstegringarna som sker utan att det hörs ett knyst om det. På en och samma dag upplevde jag två överraskningar av det slaget. Det var den 5 november. Jag var först inne i en butik och skulle ha en sillburk. Man begärde 5 öre mera för den än förut och på min fråga svarade biträdet att alla sillinläggningar stigit i pris med 5 öre per burk samma dag. Jag frågade varför och hon sade att det är »de oroliga tiderna...» Längre ner i gatan gick jag in i en butik för att köpa ett par strumpor i crepe-nylon och dem jag ville ha visade sig kosta 11:50. Jag sade något om att det var väldigt vad strumporna blivit dyra sedan i fjol och fick till svar att de skulle komma att bli ännu dyrare. Chefen har just varit här i dag, sade biträdet, och hon berättade att nu stiger priserna på alla varor. Varför det? frågade jag. Biträdet såg på mig som om jag kommit från en annan planet och utbrast: Men det är ju kriget i Egypten som gör det! Dom får inte fram några varor!

Strumporna var tillverkade i Sverige och sillburkarna lär heller inte gå någon omväg över Suez under transporten från den svenska väst-

kustfabriken till Stockholm. Om strumporna vill jag för övrigt säga att de redan är så gott som förbrukade — efter bara några dagars användning var det hål på tårna och vid sidan om hälen. Så nu sliter jag på de gamla som jag haft både två och tre vintrar. Men nog känns det bittert att det skall bli både dyrare och sämre. Borde inte vi kvinnor samla ihop vår förbittring och kräva pris- och kvalitetskontroll?

Hilde Rubinstein

Sagan om Hans och Greta

serverades i en modern version på Medborgarhuset i Stockholm söndagen 13 jan. Det är författarinnan och målaren Hilde Rubinstein, som på det gamla sagomotivet om Hans och Greta och häxan och pepparkakshuset gjort en betgande modern pjäs med ett allvarligt budskap framför allt till föräldrarna. Den framfördes inför fullsatt hus av medlemmar ur SKV:s barntrupper. I nästa nummer skall vi berätta mera om pjäsen och ge några bilder från föreställningen.

200 kronor

fick vår tidning mottaga från den livaktiga SKV-avdelningen i Koskullskulle som dagarna före jul köpte 20 andelar i tidningsföreningen Vi Kvinnor. Ett vackert exempel på omtanke om vår tidning.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga **kvinnornas rättigheter**: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra **alla barn ett lyckligt liv i trygghet**; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr pr år.
Prenumerationspris pr år: Kr. 4:50
Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro: 513 23. Box 180 73
Stockholm 18
Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tr. a. b. Plantryck, Sthlm 1957